

Rábcakapri

A TE TÖRTÉNETED. A MI TÖRTÉNETÜNK.

Rábcakapi anno...

Rábcakapi, a Hanság egykoron volt Velencéje, ahol az emberek csónakkal jártak templomba és vész esetén egy szigeten rejtették el az asszonyokat...

Rábcakapi, egy tóközi kis falu az ország északnyugati részén, alig több mint 170 ember otthona. Immár több mint nyolcszáz esztendeje annak, hogy az ősi „kapiak” otthonra találtak itt, a Hanság peremén, a Rábca folyó partján. Eredetileg a Győri vár földje volt, mint ilyet említik 1209-ben Terra Capi néven, napjainkban használt elnevezését 1898-ban kapta.

(Iskolai kép a 20. század elejéről
Bándy János tanítóval)

Egykor, a Hanság lecsapolása és a Rábca szabályozása előtt, a mocsárvilág ingoványos, bizonytalan talaján még minden más volt. Kiépített utak hiányában kocsik helyett csónakkal közlekedtek, és napjaink szépen gondozott gabona vagy kukorica földjei helyén öreg halászbárkák siklottak a vízen.

(Rábcakapi képeslap 1914-ből)

Régi öregek az őseiktől hallott történetek után mesélték, gyakran előfordult, hogy mikor templomba mentek a szomszédos faluba, ladikokba szálltak és így tették meg az utat, mert a környéken tengernyi volt a víz. Mindezek mellett, az elzárt fekvés a vészterhes időkben igen jó védelmet is nyújtott, ennek egyik ékes példája az „Asszonysziget” földrajzi elnevezés. A színhagyomány szerint „valamikor a török időkben és a vallásüldözésben a fehérnépeket oda dugták el.”

(1786-ban épült parasztház
Rábcakapi Tájház)

Az 1848–49-es forradalom és szabadságharc egyik fontos ütközetében, a magyar győzelemmel végződő csornai csatában is ott voltak a helyi huszárok. A generációkon átörökített visszaemlékezések szerint „Kapiról is hárman keveredtek oda, akik kaszálni voltak a Hanyban. Az osztrákok elfogták őket és akasztás várt rájuk, de a szolgabíró megszöktette őket.”

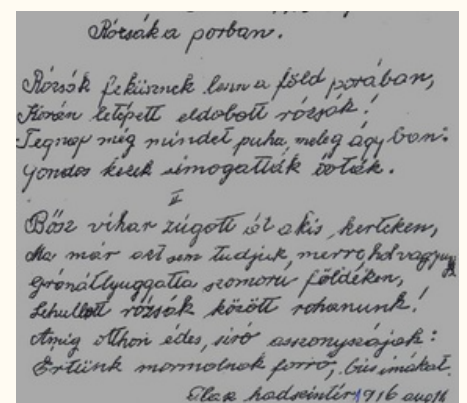

A 19–20. század fordulójának éveiben több százezer honfitársunk vándorolt ki az USA-ba a szebb jövő reményében (ők lettek az "amerikások"). Többségük nem a végleges letelepedés, csupán pénzszerzés céljából indult útnak, hogy a távolból támogassák itthon maradt családjukat, majd hazatérve a korábbinál jobb körülmények között élhessenek. Így történt ez Rábcakapiban is, ők is megjárták Amerikát, majd így meséltek az ottani hölgyekről: „A feleség olyan vót, mint a medve. Nem dolgozott, mert ott a nők igen nagy urak. Beül a hintóba és ott játszátja magát. Az urát is elviteti a policcal, aztán meg kiváltja.”

(Ifj. Nagy Ferenc: Rábcakapi története, 1995
Nagy Ferenc: Tárnokréti, Rábcakapi hídjai, 2016)

A világháborúk sok helyi család életébe hoztak könnyeket és gyászt. Az első világegés borzalmairól tudósított az 1910-es évek közepén különleges verseiben Győrök György, Rábcakapiból behívott katona és költő, aki költeményeiben a pusztítás helyett az életre, háború helyett a békére esküdött. Hitvallása szerint „A lélek útján nem veszhetek el. Az isteni menedéket nem lőhetik szét aknavetők, nem fertőzhetik meg uszítások. Az isteni menedék minden időben megmarad.”

(Győrök György katona, költő
Rózsák porban c. verse, 1916)

1939 nyarán egy fővárosi kutatócsoport járt a faluban és érdekes feljegyzéseket írt a helyi közéletéről: „A főjegyző odavaló származású ember, jól ismeri a helyi viszonyokat és az embereket. Népszerű, csak kissé kényelmesnek látszik. A segédjegyzőt azonban nem szeretik, mint mondják, „goromba és pökhendi”, nem is akarták megválasztani, de a főbíró őt támogatta. Állítólag már több ízben megverték, azóta „rendes ember”. (...) A jelenlegi bírót ez év tavaszán választották meg, de még nem túlságosan járatos hivatalában, az öntudata viszont nagy. A felesége azonban igen élénk, életrevaló asszony...”

A helyi közbiztonságról pedig a következőt írták: „A háború óta észrevehetően romlottak az erkölcsök. Azokat a lányokat, akik Pesten szolgáltak, rendszerint már nem veszik el a rábcakapi legények, nem valami jó a hírük, nem szívesen végeznek már mezei munkát, igényesek. (...)

Nagyobb bűncselekmény a faluban emberemlékezet óta nem volt. Gyűjtogatás is igen ritka, nemrég egy gazdaember gyűjtötte fel a saját portáját, valószínűleg biztosítási csalás végett. Egyik elbocsátott cselédjére fogta. A szolgálégényt a csendőrök elfogták és csúnyán összeverték, de aztán sikerült ártatlanságát bebizonyítania...”.

1952 márciusában az egész ország „lázban égett” Rákosi Mátyás elvtárs 60. születésnapjának megünneplésére. Rábcakapiban sem történt ez másképp, még végrehajtó bizottsági határozat is született arról, hogy a dolgozók úgy díszítsék fel a házaikat, hogy a falu képe visszatükrözze a nagy nap jelentőségét, cserébe pedig egy kultúrában gazdag műsoros esttel ajándékozták meg a falu lelkes népét.

(Rábcakapi életkép a múlt századból)

A rendszerváltás utáni évek is számos izgalmat hoztak a település életébe. Megtörtént például a régi, kurblis készülékek cseréje és megérkeztek az új, korszerű vezetékes telefonkészülékek. Az eseményről „Az öröm napjai” címmel tudósított a Kisalföld c. megyei napilap korabeli száma: „Telefonlázban ég a Rábaköz. A hírek szerint mindenki beszél mindenkivel, szülő a gyermekkel, gyermek a szülővel, testvér a testvérral, barát a baráttal.”

Rábcakapi napjainkban...

Szabó Ágnessel, Rábcakapi polgármesterével beszélgettünk értékmegőrzésről és értékteremtésről:

- Melyek a település legfőbb építészeti emlékei?
- Falunkban található a Kisalföld egyik legrégebbi parasztháza, mely a mestergerendába vésett évszám és monogram tanúsága szerint 1786-ból származik, építője pedig bizonyos Szabó János. Napjainkban magántulajdonban van és Rábcakapi Tájházként őrzi kívül-belül a tóközi népi építészet és kultúra emlékeit, a szomszédos pajta pedig közösségi térként működik. A helyi evangélikus gyülekezet régi templomát 1719-ben még sárból építették, melyet aztán 1889-ben felújítottak, ekkor nyerte el mai formáját.

(Evangélikus templom)

- Igaz, hogy Rábcakapi hírét messze vitték az ősi lakóházak?
- Igen, érdekesség, hogy a Szentendrei Szabadtéri Néprajzi Múzeumban, mely bemutatja az ország jellegzetes tájegységeinek népi építészetét, kultúráját és életmódját, egy-egy Rábcakapiból származó, eredeti, 18-19. századi lakóház és pajta is található.

(Rábcakapi lakóház eredeti helyén, majd újjáépítve a Szentendrei Szabadtéri Néprajzi Múzeumban)

- Milyen határon túli kapcsolatokkal rendelkeznek?
- Székelyföldi testvértelepülésünk a Kovászna megyei Kézdimárkosfalva, Barabás Miklós festőművész szülőfaluja. Barátságunkat a szó szoros értelmében is kőbe vésettük 2009-ben, amikor Rábcakapi fennállásának 800. évfordulójára készített emlékkövön látható Nagy-Magyarország térképre mindkét község neve felkerült.

- Milyen munkalehetőségek vannak helyben?
- Napjainkban is sok embernek adnak kenyeret a helyi mezőgazdasági kisvállalkozások. Országos viszonylatban is különlegességnek számít, hogy a szarvasmarha-állomány létszáma többszöröse a lakosság számának. A több évszázados hagyományoknak megfelelően a faluban többen foglalkoznak állattartással és tejtermeléssel, de messze földön híres biogazdaság és sajtműhely is működik a településen.

- Miként épült-szépült a település a közelmúltban?
- Az elmúlt időszakban pályázati forrásokból megszépültek közttereink, játszóterünk és az orvosi rendelőnk, megújult a polgármesteri hivatalnak, faluháznak és könyvtárnak otthont adó épület. Történt útfelújítás, pihenőtér kialakítás és temetőfejlesztés, valamint tanya - és falugondnoki buszt vásároltunk. Részt veszünk az Országfásítási programban és jelenleg is folyamatban van a térfigyelő kamerarendszer kiépítése.

(Polgármesteri hivatal, Faluház és Könyvtár épülete)

- Mi a falu jövőképe?
- Nagy örömünkre az utóbbi időben megállt a népességfogyás, sőt, lassan emelkedni kezdett a lakosságszám és évről-évre új házak nőnek ki a földből. Nehéz időkben élünk, melyben fontos feladatunk a hozzánk hasonló kis falvak megmentése és a vidéki értékek átörökítése az utókornak. Ez a küldetésünk, szívesen vállaljuk...